BARRIS!

Els barris de Sant Celoni

Les Borrelles i les Torres:
dos orígens, un barri

El Salicar,
un petit reducte residencial

(versió resumida)

Connectem els barris

CUP
SANT CELONI I LA BATLLÒRIA

“Un llarg camí per superar la condició de barris marginals”

El carrer Joan Maragall va ser el primer carrer de les Borrelles i encara és el que articula tota la part més antiga del barri

Del "Grupo Pertegás" a l'actual barri de les Borrelles i el seu eixample, les Torres

Les Borrelles a Sant Celoni durant molts anys va ser sinònim de barriada extraurbana. L'edificació d'uns blocs de pisos per part de l'Obra Sindical del Hogar era una resposta de la població a l'onada migratòria del sud d'Espanya dels anys 50 i primers 60. Al seu voltant es va anar construint el que ara és el barri, però no va ser fins a principis de segle XXI que es va trencar l'aïllament del barri amb la construcció d'un eixample que l'uniria amb la resta del casc urbà: les Torres.

El Salicar, una opció residencial en una zona tranquil·la

El Salicar, en canvi, es va anar edificant a partir dels anys 70 a partir d'una primera promoció d'una dotzena d'habitatges, com una opció de famílies que cercaven tranquil·litat en una zona propera a la localitat però sense els condicionants del nucli urbà i en uns solars assequibles per a la seva economia.

La història condiciona les característiques demogràfiques

Cal dir que si bé les Borrelles i el Salicar són zones ja totalment consolidades, no és aquest el cas de les Torres, que fàcilment doblarà les xifres que exposem un cop estigui totalment construïda.

Els orígens històrics diferents de cada una de les parts ha portat a una població amb uns trets característics ben diferenciats. Així, el Salicar és una zona amb una població d'edat més gran, les Borrelles també ho seria, però l'existència dels blocs originaris amb més mobilitat d'ocupants mitiga aquest biaix. Pel que fa a les Torres, està ocupada per famílies més joves i amb major presència d'infants. A conclusions semblants ens portaria l'examen de les dades educacionals (consulteu el dossier complet per veure les dades completes).

De les tres zones, les Borrelles és l'única amb un percentatge significatiu d'immigrants

L'impacte migratori només és significatiu a les Borrelles, amb un 15% de persones d'origen estranger. A les Torres és insignificant, sobretot després de la situació produïda en els pisos de M. A. Capmany (vegeu 'El problema dels pisos socials de lloguer del carrer Maria Aurèlia Capmany'), i al Salicar, nul.

A les Borrelles, alguns dels primers blocs de promoció pública recorden el caràcter de barri obrer de l'època. Actualment concentren la major part de la població immigrada del barri.

Fem primer un cop d'ull a les dades globals

	Les Borrelles	Les Torres	Salicar
Habitants	335	803	139
Llars	140	225	56

El local de l'Associació de Veïns de les Borrelles ocupa el que havia estat l'antiga llar d'infants parroquial. El seu pati és d'ús públic, però encara és de titularitat privada. Al darrere veiem l'alarma de risc químic que recorda a la població la proximitat del polígon industrial.

L'edificació a les Borrelles resultant de l'expansió del nucli inicial

L'obertura del que seria l'artèria principal de les Borrelles, el carrer de Joan Maragall, es va fer el 1957 i en relació amb ella es van disposar els primers 8 blocs, de reduïdes dimensions, un conjunt interessant que crea unes placetes compartides però obertes. Immediatament després vingueren els blocs més grossos, amb les limitacions constructives de l'època, i després amb els anys es va anar edificant el conjunt del barri, amb molts habitatges unifamiliars o bifamiliars, i alguns blocs de petites proporcions ateses les limitacions que estableix el pla general per a la zona.

Les Torres, eixample de les Borrelles

El barri de les Torres és, en canvi, un eixample de les Borrelles nascut a l'aire del boom immobiliari de la primera dècada del nostre segle. Es configura per la connexió dels seus carrers amb els de les Borrelles a la part de llevant, i per la plaça radial dels Camps de Sant Nicolau per la de ponent. La major part de les construccions són blocs de planta baixa i dues altes. Hi ha algunes promocions aturades i diversos solars lliures que propiciaran el seu creixement en un futur proper.

Parc infantil a les Torres resultant de la urbanització de la zona. Les petites zones verdes escampades pel conjunt de les Borrelles i les Torres són una de les característiques d'aquest barri.

Antònio Márquez, veí de les Borrelles

"Cal que els veïns es facin seu el local de l'Associació"

Antònio, des de quan vius a les Borrelles?

Vaig venir a viure a les Borrelles l'any 1982, abans havia viscut al carrer de Santiago Rusiñol, al costat de la via, i després al carrer de Santa Anna. Jo havia arribat a Sant Celoni amb 9 anys, des de Sevilla, on vaig néixer. Quan vaig arribar al poble, a finals dels anys 50, Sant Celoni era completament diferent.

I les Borrelles, com era quan t'hi vas instal·lar?

Era un barri marginal, però hi havia molta vida. Hi havia tres botigues, una de pa i dues de queviures, a més de dos bars, aquests encara hi són. Viure aquí era com viure fora de Sant Celoni, per al poble ni existíem. Hi ha hagut una dificultat històrica amb l'Ajuntament, tot el que hem aconseguit ha estat a base d'insistir.

Quin paper hi ha fet l'Associació de Veïns?

Durant una bona colla d'anys l'associació va ser l'ànima del barri. Organitzàvem una Festa Major que durava tres dies, amb molts actes i participació. Quan jo vaig arribar ja feia 10 anys que existia. M'hi vaig incorporar i vam treballar molt. Vaig ser-ne president una bona colla d'anys. Sis anys enrere vaig plegar per falta de relleu, però ara hem tornat a posar fil a l'agulla: tornem a tenir junta i jo he acceptat la presidència fins que algú altre s'animi. Una novetat a destacar és que els càrrecs de la junta estan repartits entre els que procedim de les Borrelles i els que venen de les Torres.

I ara com veus el barri?

La gent s'ha fet gran, no s'hi veu tanta canalla com abans. La participació també ha anat de baixa. De totes maneres des que el barri s'ha eixamplat amb les Torres hi ha més vida, i aquest eixample també ha fet que, encara que continuem estant lluny del centre, físicament no hi hagi separació amb la resta del casc urbà.

Què demanaries per al barri?

Que el tinguin més present, que hi hagi més cura amb els elements urbans (voreres, enllumenat, la pista poliesportiva, etc). Ara finalment sembla que s'arreglarà el passeig d'en Xumbo, cosa que fa anys i panys que reclamem. I als veïns els demanaria més participació. El local de l'Associació s'hauria de recuperar com un local social per a tot el barri, que estigués obert i fos un lloc on s'hi fessin actes i on la gent hi pogués anar a passar l'estona.

Una de les promocions aturades a les Torres. Quan es completin aquestes edificacions i s'ocupin els solars encara buits, el barri coneixerà un important increment de població.

Cases unifamiliars en parcel·les de dimensions reduïdes són la tònica al Salicar.

El Salicar, un petit reducte totalment edificat

Avui el Salicar és un petit barri totalment edificat, ocupat per habitatges unifamiliars aïllats o aparellats disposats al llarg del passeig del Cementiri, de la carretera de Gualba i del carrer circular que porta el nom del barri.

Superfície verda acceptable amb possibilitats d'increment

Les places i parcs infantils de les Borrelles i les Torres i el parc del Cementiri al Salicar doten la zona d'un nombre de zones verdes acceptable, que s'incrementarà amb el passeig d'en Xumbo i amb possibilitats de creixement a partir de la zona adjacent a l'altra banda del Pertegàs, i de la plaça circular dels camps de Sant Nicolau (vegeu 'Reptes del barri').

Pocs equipaments

Les pistes municipals de petanca, la pista poliesportiva i el local de l'Associació de Veïns són els únics equipaments de la zona, deixant de banda la comissaria dels Mossos. Si pensem en les petites dimensions del local veïnal i en l'especialització esportiva de les pistes, és notòria la manca d'algun equipament que ajudi a cohesionar aquests barris i que atregui veïns de la resta del poble. Al Salicar també hi ha pendent la promesa compensació de la desaparició de l'antic camp de futbol.

Lluís Campderrich, veí del barri de les Torres

"És un barri dormitori, però té molts parcs i zones verdes, hi estem a gust"

Què et va portar fins a les Torres?

La que actualment és la meva parella s'hi havia comprat un pis ara fa deu anys aproximadament; després de valorar l'oferta al poble, li va semblar un bon lloc per venir-hi a viure. Des de sempre l'hem trobat un barri agradable, amb una dinàmica veïnal molt tranquil•la, exceptuant algun conflicte puntual que s'ha acabat resolent. Ara que tenim canalla, encara valorem més viure aquí.

Quina vida hi feu al barri?

Per nosaltres —i molts veïns nostres— és un barri dormitori, però té molts parcs i zones verdes, tots ells amb un bon manteniment, que és on es concentra l'activitat veïnal. Nosaltres passem moltes hores als dos parcs de gronxadors que hi ha al costat de la petanca i tocant a les Borrelles. També freqüentem la zona verda que hi ha al costat de la via del tren, un espai de lleure més ampli del que sembla i que força gent utilitza amb aquesta finalitat. Alguna vegada ens hem deixat caure pel petit parc que hi ha darrere l'associació de veïns de les Borrelles.

A part de les zones verdes o de lleure, on diries que es concentra l'activitat del barri?

Sens dubte, un dels nuclis més actius és el club de petanca que hi ha darrere la comissaria dels Mossos. Quasi sempre s'hi veu activitat, i hi fan cap persones d'edats molt diverses. Darrerament, quan hem tret el cap al parc de gronxadors de les Borrelles hem notat que hi ha més activitat al local de l'associació

de veïns. A part d'això, és un barri més aviat silenciós, alterat potser per l'afluència (cada cop més gran) de persones que van a comprar a l'Aldi i al basar.

Feu gaire vida al centre del poble?

Força. Hi solem anar caminant, que amb criatures és una passejada d'uns quinze minuts. A banda d'extraescolars i d'activitats que s'hi puguin fer, procurem anar-hi a comprar els aliments frescos: carn, verdures, pa. Mirem de combinar-ho amb les compres a les grans superfícies com l'Aldi.

Què hi trobes a faltar al barri?

La veritat és que no hi trobo cap gran mancança. Òbviament, la més destacable és l'absència de comerços, però no ens suposa una limitació important. El barri és tranquil i segur, el mobiliari urbà està ben preservat (incloent-hi els solars no edificats, que solen tenir un bon manteniment), i no hi falten les zones verdes. Hi estem a gust.

Reptes del barri (les Borrelles i les Torres Eixample)

Un grup de veïnes en el local de l'Associació de veïns

1.Dinamització veïnal

Els darrers anys el barri no ha disposat d'una instància representativa del veïnat. A partir del novembre l'antiga Associació de Veïns s'ha tornat a posar en marxa amb una participació esperançadora. La importància d'una organització veïnal és cabdal perquè pot permetre:

- L'existència d'un o diversos interlocutors que puguin parlar en nom del barri.
- La formació d'una opinió consensuada sobre els seus problemes, mancances i projectes col·lectius.
- L'organització d'actes culturals, formatius i festius que ajudin a consolidar la consciència de barri.
- Un millor coneixement entre veïns i, eventualment, l'establiment de mecanismes d'ajuda mútua.

Cal, per tant, donar suport a aquesta iniciativa perquè pugui arribar a assumir aquestes funcions. Paral·lelament, cal destacar i recolzar el paper que està fent el Club de Petanca que, al marge de la seva activitat esportiva, proporciona ocasió per al tracte i la convivència veïnals.

2.Foment de l'habitatge de lloguer

A banda dels pisos socials de Maria Aurèlia Capmany, 4, la greu situació dels quals s'exposa en un altre apartat, l'oferta de pisos de lloguer és molt baixa. Els que hi ha a la zona estan ocupats i no n'hi pràcticament d'altres. Encara que és un problema compartit per tot el municipi, el fet que les Torres (eixample) tingui diverses promocions aturades i solars aptes per a la construcció futura ofereix una oportunitat per a fomentar-hi pisos destinats a lloguer.

3.Recuperació de la plaça dels Camps de Sant Nicolau

Aquesta plaça circular que articula la trama de carrers del barri de les Torres eixample va ser concebuda en el seu dia per a canalitzar adequadament el trànsit rodat cap a la rotonda elevada que estava planificadat de construir com a connexió amb la zona industrial del Molí de les Planes i com a accés a la C35. Avui aquest projecte s'ha abandonat o posposat sine die, i per tant la plaça ha perdut aquella funció. Aquesta plaça, de dimensions notables (té un diàmetre de 50 metres), es podria recuperar per a finalitats comunitàries, ja sigui com a zona verda o per a l'establiment d'algun servei, i, per tant, incrementar la seva utilitat per al veïnat.

4.Aconseguir la zona verda a la banda de llevant del Pertegàs

El POUM actual té prevista una zona verda al costat de llevant de la riera del Pertegàs, ocupant part de l'antic magatzem Cortina. Aquesta zona verda vindria a donar continuïtat a la que actualment ja voreja el riu en tot el seu pas a prop del nucli urbà, actuaria de nexe d'unió amb el Salicar i completaria d'una manera harmònica la del Passeig d'en Xumbo. L'etapa en què el magatzem ha estat en desús oferia una bona ocasió que no s'ha aprofitat per a posar en marxa aquesta zona.

El Pla General preveu una zona verda paral·lela al Pertegàs en una part del solar de l'antic magatzem Curtina.

5.Connectar el barri amb el polígon industrial del Molí de les Planes i millorar l'accés a la C35

"Construcció dels primers blocs de Les Borrelles en una foto de de l'any 1958, que posa en evidència l'aïllament de la promoció (Arxiu imatges de St. Celoni. JM Cortina)"

6.Un barri amb vida pròpia

Cal evitar que les Borrelles i les Torres esdevinguin un barri dormitori, i això s'aconseguirà:

- Potenciant la iniciativa veïnal en la línia que es comenta en el punt 1.
- Instal·lant en el barri algun equipament públic que generi moviment i atregui públic de la resta de la població.
- Estimulant l'activitat comercial, avui reduïda als supermercats de la perifèria del barri. L'existència d'un bon nombre de locals comercials en proporciona una bona base.
- Desplaçant al barri actes públics que avui se celebren en altres indrets de Sant Celoni.

"La comparsa de l'Associació de Veïns de les Borrelles a la rua de Carnestoltes d'enguan"

El club de petanca, un dels elements cohesionadors del barri de les Borrelles

Actualment aquest club és l'única entitat cívica del barri amb una activitat remarcable. Va ser fundat fa 33 anys. Instal·lat primerament a la banda de les Borrelles, es va traslladar als locals actuals situats a les pistes municipals de petanca l'any 2007.
Les pistes van ser edificades al carrer de Joan Minuart, a l'extrem de l'eixample de les Torres, en un solar destinat a equipament on també es va construir la comissaria dels Mossos d'esquadra i un parc infantil.

El club gestiona les pistes mitjançant un conveni amb l'Ajuntament. Les instal·lacions consten de vuit pistes de joc i un local social d'uns 40 metres quadrats.
Actualment compta amb uns 85 socis de totes les edats, la franja de 40 a 60 anys és la més nombrosa, però n'hi ha bastants de més joves, particularment a la competició d'alt nivell. L'entitat està oberta a tots els celonins i actualment la meitat dels seus socis viuen al barri.
El club està federat des de fa 25 anys. Dos dels seus equips participen a les competicions oficials, un a 4a i l'altre a 2a. Els partits oficials són els diumenges al matí, de 9 a 14 h.
Les pistes obren diàriament, i és a l'estiu quan hi ha més activitat, quan fàcilment es poden trobar 30/40 persones jugant simultàniament. Els jugadors i acompanyants fan que sigui un dels espais del barri on hi ha més ambient, a la qual cosa també hi contribueixen les festes que a vegades organitzen les famílies.
Tot plegat fa que el club faci un paper important com a aglutinador de la vida del veïnat.

Les pistes municipals de petanca estan gestionades pel club de Les Borrelles, tot i que estan obertes a tothom.

Teresa Blanché, veïna del Salicar

"Actualment hem superat la sensació d'aïllament que sempre havíem tingut"

Com et vas vincular al Salicar, Teresa?

Hi vam venir amb el meu home quan ens vam casar, l'any 1978. La casa l'havien començat els meus sogres, que no hi han viscut mai, nosaltres vam acabar de fer els baixos i la meva cunyada es va arreglar el primer pis. De totes maneres, jo ja coneixia el barri perquè hi vivien dues amigues meves.

Ha canviat gaire des d'aleshores?

Sí i no. Ha canviat perquè quan vam venir feia poc que s'havia començat a construir i no hi havia gaires cases. També ha canviat perquè en aquell temps tenies més sensació d'aïllament, pensa que l'única comunicació amb el poble era a través del pont vell per sota la via, que ara és de vianants, i quan l'havies travessat et trobaves amb el barri de Sant Ponç que no era ni molt menys el que és ara. Aquesta sensació l'he viscut durant molts anys. Jo anava a treballar a peu a la fàbrica de la llet, on ara hi ha l'Altrium, i hi tenia més de mitja hora, per un trajecte molt solitari. De canvis n'hi ha hagut, però la proximitat i el tracte entre les famílies ja hi era aleshores i encara hi continua essent.

Hi ha hagut renovació de les famílies que l'habiten?

No gaire. El que sí que hi ha és que ens hem fet grans, perquè quan vam venir la majoria de les cases eren ocupades per parelles joves amb fills.

Com qualificaries el Salicar?

És un barri tranquil, amb gent pacífica. Habitat per famílies senzilles. Abans la proximitat del cementiri i la separació del casc urbà, amb la barrera del tren entremig, feia que per a molta gent tingués una consideració pejorativa, però avui trobo que això ja s'ha superat.

Jo sempre m'hi he trobat molt bé.

El problema dels pisos socials de lloguer del carrer de Maria Aurèlia Capmany, a les Torres

L'any 2007, l'empresa Proviure, subsidiària de Caixa Catalunya, va finalitzar la construcció d'un bloc de pisos destinats a lloguer social al número 4 del carrer Maria Aurèlia Capmany. Es tracta de 36 pisos d'una, dues i tres habitacions, distribuïts en 3 escales i proveïts de plaça d'aparcament privatiu al pati corresponent al bloc. El bloc es va construir en un solar de propietat municipal del qual l'Ajuntament va cedir el dret de superfície.

Els pisos es van adjudicar per sorteig entre un total de 71 sol·licitants. Les bases preveien la distribució dels pisos de la manera següent: 1 a entitats sense afany de lucre, 2 a persones discapacitades, 10 a majors de 65 anys, 15 a joves i 8 a la població en general.

El preus dels lloguers anaven de 215 a 490 euros (IBI i despeses a part). Aquests lloguers eren manifestament alts tenint en compte que es tractava de lloguers socials i, al cap de poc temps, es van anar desocupant. L'any 2012, Proviure va anunciar el sorteig de 13 pisos que havien quedat buits, amb preus que anaven de 184 a 337

La funció social que havien d'acomplir aquests pisos queda greument en entredit, tant pels preus com per la gran quantitat de pisos buits que hi ha actualment.

euros (IBI i despeses a part), cosa que representava una rebaixa considerable sobre els preus anteriors i que va motivar la protesta dels anteriors adjudicataris. Tanmateix, el sorteig no es va arribar a fer perquè aquell mateix any Caixa Catalunya feia crisi i els pisos passaven a mans de la SAREB (el banc dolent).

La CUP va entrar una moció perquè l'Ajuntament gestionés els pisos

Arran de l'acord municipal de traspàs del dret de superfície de PROVIURE a la SAREB el 2013, la CUP va provocar un acord perquè es reclamés el lloguer urgent dels pisos buits, i al cap d'uns mesos va presentar una moció perquè la seva gestió passés a mans municipals.
Des de fa mig any els lloguers són cobrats per Ferrovial, que aparentment n'és la propietària actual encara que no consti com a tal al registre de la propietat.
Dels 36 pisos actualment només n'hi ha 7 d'ocupats. Aquest fet ha estat denunciat enèrgicament pel grup municipal de la CUP, que ho considera inadmissible en una població com la nostra tan mancada d'habitatges de lloguer i en una promoció que havia de pal·liar els problemes de moltes famílies amb pocs recursos.
D'altra banda, a l'hora de redactar aquest article, dues de les tres escales estan sense llum, cosa que significa que no funcionen els timbres, els porters automàtics, els ascensors ni les antenes comunitàries de televisió. Les despeses comunitàries són pagades pels llogaters en els seus rebuts.

BARRIS!

Març 2018

Els barris de Sant Celoni

Connectem els barris

Vols llegir el dossier complet?
Vols explicar-nos alguna cosa del teu barri?
Consulta o escriu-nos a
santceloni@cup.cat

"Si desitgeu l'informe complet en suport paper el podeu trobar en els bars del barri, a l'Associació de Veïns o a les pistes de petanca"